

Ludmila PATLANJOGLU

NOI ÎN LUME

Cătălina Buzoianu și Camus în premieră mondială

Albert Camus moare pe 4 ianuarie 1960, într-un accident de automobil, împreună cu prietenul său, editorul Michel Gallimard. A avea 46 de ani și ducea cu el un manuscris: *Primul om* – un roman autobiografic neterminat, care imprimă întâmplării absurde și tragice o dimensiune misterioasă. Fiica lui, Catherine, îl publică în 1995 și acordă dreptul de reprezentare scenică regizoarei Cătălina Buzoianu. Autoarea unor scenarii teatrale remarcabile după opere celebre de Dimitrie Cantemir, Eminescu, Camil Petrescu, Panait Istrati, Mircea Cărtărescu, Homer, Cervantes, Beckett, ea montează **Primul om** sub egida Catedrei UNESCO-ITI, condusă de prof.univ.dr. Corneliu Dumitriu, cu o distribuție româno-franceză. Premiera mondială a avut loc în

Cătălina BUZOIANU și Catherine CAMUS

anul 2004, la Lourmarin – localitate în care este înmormântat scriitorul și unde locuiește în prezent fiica sa. Urmează reprezentații la Paris și Marsilia, la București și Bruxelles, cele dintâi în seria de evenimente dedicate Anului Francofoniei.

Spectacolul de la Bruxelles a avut loc la sfârșitul lui 2006, în cadrul manifestărilor dedicate zilei naționale a României și a apropiatei integrări în Uniunea Europeană. Instituții oficiale prestigioase figurau pe afișul acestei întâlniri culturale: Ministerul Afacerilor Externe și Ambasada României la Bruxelles, Catedra UNESCO-ITI, Organizația Internațională a Francofoniei-reprezentanța la Uniunea Europeană și European Artists Management.

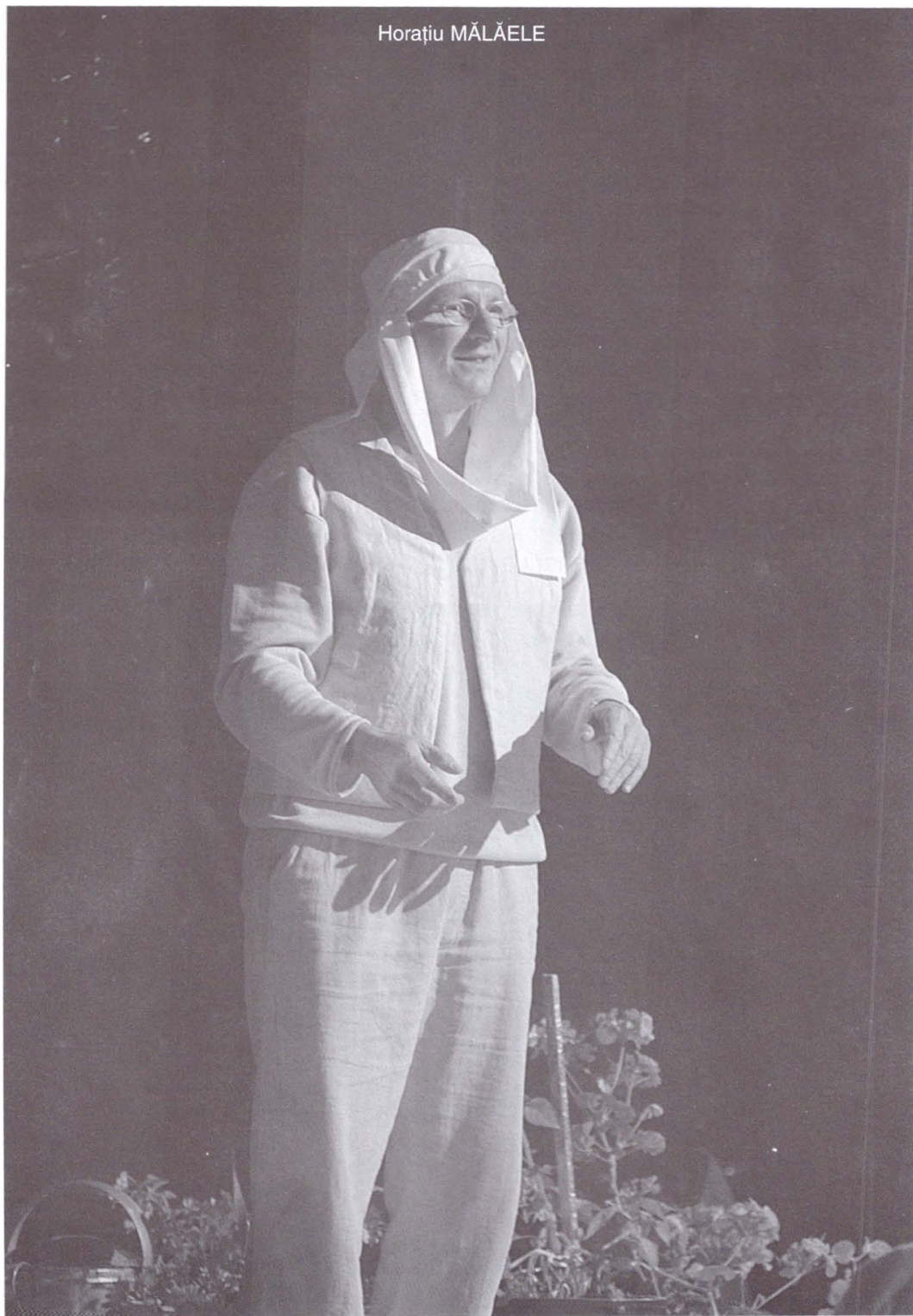
Sala de la somptuosul și elegantul *Palais Des Beaux Arts* era plină la refuz. Cele 600 de locuri nu au putut acoperi cererea de bilete care a fost dublă. Printre spectatori se aflau diplomați, personalități ale vieții culturale, reprezentanți ai mass-mediei – belgieni și români. Invitați speciali din partea Institutului Internațional de Teatru (ITI) au fost președintele de onoare André Louis Perinetti și secretarul general Jennifer Walpole.

Primul om stârnește admirație și prețuire. Cătălina Buzoianu face operă de cultură și culturalizare. Montarea completează imaginea despre scriitor, având valoarea unei restituiri și a unei revelații. Spectacolul este o fantezie dramatică în care regizoarea îmbină romanul cu fragmente din povestirile *Vara* și *Nunta*,

Maia MORGENSTERN și Mircea RUSU

Horațiu MĂLĂELE

din eseurile filosofice *Omul revoltat și Mitul lui Sisif*, cu articole politice din ziarul *Combat*. Ni se dezvăluie biografia intimă a lui Albert Camus, o lume populată de siluete concrete și în același timp fantomatice. Un vis-coșmar cu ochii deschiși despre copilărie, sărăcie, moartea tatălui, război, fanatism politic și religios, despre dramatica pendulare între două spații, Algeria și Franța, despre mare și soare... *Primul om* este o miniodisee – golgotă a unei lumi naufragiate pe scena istoriei în care eroul Jacques Cormery, *alter ego* al lui Albert Camus, se caută pe sine.

Reverberează ecouri din spectacolele inițiatice ale regizoarei: *Odiseea 2001*, *Mediterrana*, *Chira Chiralina*, *Don Quijote*. Timpul retrăit are o putere tămăduitoare pentru scriitor, iubirea cvasireligioasă pentru mamă, cea care-i spusese „tu ești primul om”, rupe cercul singurătăților.

Lunecările în disperare și deznădejde se topesc. Din acest text, devenit testament prin moartea brutală a scriitorului, se desprinde în final, prin amintirea mamei, o credință și o nevoie de a exista în lumină. Cătălina Buzoianu și colaboratorii săi creează o reprezentatie spirituală și senzuală. *Primul om* devine un libret *sui-generis* pentru cuvânt, mișcare, dans, muzică. Admirabil, plastic este ambientul teatral realizat de Lia Perjovschi și Imelda Manu (scenografie) și George Jipa (lumini). Folii de plastic, proiecții multimedia, jocuri de umbre și lumini conturează un spațiu personal și straniu. O cutie de iluzii, un interior domestic, cald și primitiv, dar și o cameră de tortură. Atmosfera dramatică este amplificată de coloana sonoră (autor: Tom Brânduș) cu cântece la modă în epocă și sonorități originale. În mozaicul de povești, mișcarea scenică inventivă a coregrafei Mălina Andrei compune expresive tablouri vivante în care excelează în postura de dansator și cântăreț, primind aplauze la scenă deschisă, actorul Filip Ristovski. În acest cadru, imaginea mamei la fereastră, prânzul sau cina în familie, vizionarea unui film într-un cinematograful de cartier, un spectacol în fața mamei și a bunicii, o vizită la cimitir, jocurile copilăriei, o baie de soare la malul mării devin *mari mistere*.

Ca întotdeauna, este remarcabil lucrul regizoarei cu actorii, în montare întâlnindu-se vedete alături de tineri interpreți. Individual sau în grup ei transmit forță și finețe. Carismatici, acoperind fizic și temperamental rolurile, strălucesc Maia Morgenstern (*mama*), Mircea Rusu (*Cormery–Camus*). Stabilește o relație de excepție, cu cele șaisprezece personaje întruchipate Horațiu Mălăele, îmbinând, în jocul său, patosul cu distanțarea ironică. Filip Ristovski, și tinerele Monica Târnăcop și Oana Dicu, aflate la începutul carierei, devin, cu adevărat, interpreți performanți. Portretizează reliefat franțuzoica Tania Sourseva în rolul *Bunicii*, interpretat la premieră de Olga Tudorache și care urmează să fie abordat în producții viitoare de Irina Petrescu, prezentă la Bruxelles ca spectator.

Primul om este o reprezentatie-testament despre viață, dragoste, moarte, care se urmărește cu emoție și încântare. Un spectacol neliniștit și neliniștitor pe care dorim să-l revedem la București, într-o microstagion, în seria de turnee pregătite de Catedra UNESCO-ITI, care vor avea loc la Viena, Teheran, Belgrad, Canberra, Montréal.